

1. Bir Bakışta LeNa Projesi

Şehrimizde daha önce hiç bu kadar farklı kökenden insan yaşamamıştı. Sivil toplum; demografik dönüşüm, mülteci ve göç eden kişi sayısının artması gibi sebeplerden dolayı sürekli değişiyor. Peki sivil toplum kuruluşlarımız bu çeşitliliğe ne kadar açık?

Toplumun kültürlerarası açılımı (*Interkulturelle Öffnung = IKÖ*), Berlin'de özellikle semt düzeyinde giderek daha önemli hale geliyor. Göçmen kökenli insanlar toplumumuzun ayrılmaz bir parçası ve dolayısıyla kültürel çeşitlilik uzun zamandır sosyal bir gerçeklik. Göç ve entegrasyon başlı başına zorlu bir süreç. Bu insanlar da gelecek yıllarda, Berlin'de hem siyaseti hem de toplumu daima yeni yönlerden etkilemeye devam edecekler ve bu konularda söz sahibi olacaklar. Bunun anlamı ise şudur: Toplumun bu artan çeşitliliğini kabul eden, göz önünde bulunduran ve buna değer veren uygun konseptlere ve önlemlere ihtiyacımız var.

“Hareketli Mahalleler - Birlikte Çeşitliliği Güçlendirmek” (*Lebendige Nachbarschaften = LeNa*), Berlin'deki semt merkezleri ve gönüllülük ajansları için çeşitlilik yönelimi (*Diversitätsorientierung = DO*) üzerine bir danışmanlık, uzmanlık ve ağ oluşturma projesidir. Eyalet Gönüllülük Ajansı Derneği (*Landesfreiwilligenagentur e.V.*) ile şemsiye organizasyonu moveGLOBAL e.V.'nin birlikte yürüttüğü şehir çapında bir iş birliği projesidir ve senatonun uyum, çalışma ve sosyal işler departmanı (*Senatsverwaltung für Integration, Arbeit und Soziales = SenIAS*) tarafından finanse edilmektedir. Proje; Mayıs 2018'de başladı ve çeşitlilik rehberliği olarak Berlin çapında bir uzman platformu sunuyor, karşılıklı değişim ve öğrenme fırsatları yaratıyor. Proje aynı zamanda kendini kültürlerarası olmaya ve çeşitliliğe açan veya açmaya niyetli çok sayıda sivil toplum aktörünün ülke çapında ağ oluşturmalarını destekliyor.

Proje; gönüllülük ajansları, mahalle merkezleri ve diğer kamu kurumları arasındaki mesleki bağlantı ve iş birliğini genişletmeyi, kültürlerarası açılım ile ilgili deneyimlerini paylaşmayı, profesyonel alışverişi sağlamayı ve kurumları, sürdürülebilir çeşitlilik odaklı gelişimlerinde desteklemeyi amaçlıyor. Bu konuda, sosyal aktörler olarak göçmenlerin yetkinlikleri her zaman entegrasyonu teşvik edecek şekilde dahil edilmelidir. Buna dayanarak; kültürlerarası açılım ve çeşitlilik rehberliği, sadece çoğunlukçu bakış açısıyla ele alınmamış, eşitliği temin etmek için başından beri göçmen bakış açısı ve/veya beyaz olmayan pozisyonlar IKÖ konseptinde yönlendirici ve belirleyici olmuştur.

Projenin dayandığı çeşitlilik odaklı açılımın temel anlayışı; erişim engellerinin, ayrımcılık ve dışlama mekanizmalarının kaldırılması, tüm insanların katılımı için eşit fırsatların yaratılması, çıkarlarının dile getirilmesi ve topluma katkılarının tanınmasıdır. LeNa projesi, yaşam alanlarında çoğulluğunun ve çeşitliliğinin normal ve doğal olduğu modern bir toplum imajına dayanmaktadır. Bu çeşitliliğe yönelik açılım süreçleri aynı zamanda, sadece birlikte üstesinden gelinebilecek birçok zorluğu da beraberinde getiriyor. Farklılıkları ayırıcı ve engelleyici değil, zenginleştiren unsurlar olarak algılamak, insanları bir arada barışçıl ve canlı yaşamaya teşvik etmek, sosyal değişim süreçleri için eyleme geçirilebilir planlar geliştirmek – işte bunlar LeNa projesiyle katkıda bulunmak istediğimiz konular.

Bu projede çeşitliliğe yönelim sadece çoğunlukçu bakış açısıyla ele alınmak yerine, göçmen kökenli kişilerin deneyimleri, becerileri ve katılımları da iyice dikkate alınıp anlaşıldığında, projeye katkıda bulunan herkes için bir kazan kazan durumu ortaya çıkıyor. O zaman hem göçmen kökenli insanlar sürece dahil oluyor hem de katılımlarıyla projeye farklı perspektifler sağlıyorlar. Bu temelden yola çıkarak, proje faaliyetlerinin amacı ağ oluşturmak, fikir alışverişi ve karşılaşma fırsatları yaratmak ve böylece kuruluşların kültürlerarası yapısal değişimini teşvik etmektir. LeNa projesi, sosyal çeşitliliğin tüm yönleriyle ilgilenir ve sivil toplum kuruluşlarında açılım süreçleri için bir başlangıç noktası olmayı hedefler. Bu kurumlarda çeşitliliği tüm boyutlarıyla desteklemek için düşünme ve öğrenme alanları sunar. Proje kapsamında şu aktiviteler başlatılmıştır:

- Çeşitlilik odaklı kurumsal gelişim hakkında danışmanlık
- Buluşmalar ve network toplantıları
- Eğitimler (Çeşitlilik Rehberliği Eğitimi)
- Çeşitlilik odaklı açılım süreçlerinin hayata geçirilmesi için grup koçluğu
- Çeşitliliğe açıklık konusunda uzmanlarla fikir alışverişi (Çeşitlilik Rehberleri Ağı)
- Kültürler arası rollerle ve katılımla ilgili yazılı ve dijital materyaller
- Berlin çapında bir platform olarak ağ oluşturma fırsatı

Projenin hedef kitlesi:

- Şehirdeki mahalle merkezleri
- Gönüllülük Ajansları
- Bölge yönetimi
- Mahalle sakinleri
- Göçmen kuruluşları
- Gönüllüler

2. Çeşitlilik Rehberliği Eğitimi

Tanım

Almanya aslında bir göç ülkesidir ve dünyanın farklı ülkelerinden insanların kültürel çeşitliliği ile şekillenmektedir. Bu çeşitlilik bir yandan toplum için büyük bir zenginlik anlamına gelirken, diğer yandan birçok zorluğu da beraberinde getirmektedir. Mahallede barışçıl ve canlı bir arada yaşama, tüm insanların katılımına bağlıdır. Bunun için toplumun çoğunluğu açılmalı ve göçmen toplumunun değişen gereksinimlerini karşılamalıdır. Yeni gelen göçmenler için iyi bir karşılama kültürü ve çoktandır burada yaşayan göçmen kökenli vatandaşlara karşı bir saygı kültürü gerekiyor.

Bu, kültürlerarası açılımın (İKÖ) ve çeşitlilik yöneliminin (DO) merkezi görevidir. Amaçları, tüm insanlar için topluma eşit katılım fırsatları yaratmak ve tanınmayı sağlamak için kamu kuruluşlarındaki erişim engellerini yıkmaktır. Ama tam olarak arkasında ne var? DO'nun hangi yapısal ve bireysel yönleri var?

Toplumun kutuplaşması, önyargıların gelişimi ve gündelik ırkçılık ile nasıl başa çıkıyoruz? Mahalle merkezleri, gönüllü kuruluşlar ve diğer kamu kurumları toplumumuzun artan çeşitliliğine ne kadar uygun ve kültürlerarası açık? Hangi adımlar ve önlemler mümkün? Çeşitlilik yönelimi açısından istek ve gerçeklik arasındaki boşluk ne kadar büyük?

"Çeşitlilik Rehberliği Eğitimi"nin temel yeterlilik kavramı, 2018'den bu yana proje süresince ortaya çıktı ve mümkün olduğunca yöntemsel ve içerik odaklı hale getirmek için sürekli geliştirildi. Yeterlilik serisi, DO ile ilgili pratik geliştirmek ve ortak bir anlayışı derinleştirmek, kültürlerarası bilgi, metodolojik yeterlilik kazandırmak ve kendi kendini yansıtmayı teşvik eder. Ayrıca diğer katılımcılarla kültürler arası ve çeşitlilik yönelimi konularının önemini ve rehber (*Promotor:in*) olarak herkesin kendi rolü hakkında konuşma imkanı var. Eğitim esnasında kültürler arası açılımın pratik ve stratejik olarak nasıl geliştirilebileceği, herkesin birbirinden öğrendikleri ve pratik tecrübelerin herkes için faydası konuşuluyor.

Merkezinde, kültürlerarası çalışmalarda arka plan bilgisinin kazanılması ve öz-yansıtmaya yöntemleri bulunuyor. Böylece bu eğitim, Berlin'deki *PartMigG* ve *LADG*'de halihazırda öncü yasal hükümler olan Berlin'in sosyal alanlarında ayrımcılığa ve ırkçılığa karşı bir arada yaşamaya ve çalışmaya önemli ölçüde katkıda bulunur.

"Çeşitlilik Rehberliği Eğitimi" uygulamalı kalifikasyonu 3 modülden (1 modül = 2 gün) oluşur, üç aylık bir süre içinde gerçekleşir ve bir sertifika ile tamamlanır.

Hedef kitlesi

Mahalle merkezleri, gönüllü kuruluşlar, mahalle yönetimi, mahalle evleri ve göçmen organizasyonlarında kadrolu ve gönüllü çalışanlar eğitime katılabilir. Katılımcıların isteği, çok çeşitli merkezi yaşam ve iş alanlarında çalışan kuruluşların kültürlerarası açılımına katkıda bulunmak ve bunun için gereken sağlam temelli bilgi ve pratik dürtüler kazanmak.

Yeterlilik serisinin hedefleri

- Çeşitlilik odaklı açılma açısından mevcut yapıların kritik incelenmesi
- Kültürel çeşitlilikle başa çıkmak için gerekli olan kültürlerarası becerilerin ve pratik bilgilerin geliştirilmesi
- Bir yapısal değişiklik sürecini sürdürülebilir bir şekilde başlatabilecek ve ilerletebilecek eyleme geçirilebilir adımların ve perspektiflerin geliştirilmesi

Yöntemler

Katılımcıları, etkileşimli ve öz-yansıtıcı bir süreç ve çeşitli girdi yöntemleri, bireysel ve grup çalışması, pratik örneklerle çeşitli alıştırmalar ve deneyim alışverişi bekliyor.

Eğitim günlerinin konuları

- Çeşitliliği tanıyın – çeşitlilikle uğraşın
- Önyargı ile çalışmak – bu ne anlama geliyor?
- İş yerinde – fahri görevde – çoğunluk toplumunda birbirimize nasıl davranırız?
- Ayrımcılık biçimleri üzerine düşünme – kişinin kendi tutumunu geliştirmesi
- Günlük davranışların ve sorumluluk rollerinin eleştirel olarak incelenmesi
- Değişim Menajerliği (*Change-Management*) ve uygulama transferi için araçlar

Katılım için gerekenler

- ✓ Uygulamada DO ile kişisel deneyim
- ✓ Sürdürülebilir bir DO kuruluşuna ilgi
- ✓ Organizasyondaki kendi eylem seviyelerinizin ve uygulama seçeneklerinizin genişletilmesi
- ✓ Kuruluş başına bir temsilci

3. IKÖ ve Çeşitlilik Rehberleri için çeşitlilik odaklı grup koçluğu ve pratik tavsiyeler

DO grup koçluğu konsepti, IKÖ rehberlerinin yoğun isteği üzerine 2019'da geliştirildi. Rehberler, kuruluşlarında kültürlerarası ve daha fazla çeşitlilik odaklı açılım için hedeflenen ve kısmen başlatılan süreçler için profesyonel desteğe ihtiyaçları olduğunu dile getirdiler. Koçluk ve pratik tavsiyeler, çeşitliliğe açıklık konusyla derinlemesine ilgilenen, bireysel çeşitlilik becerilerini genişleten ve kuruluşlarında IKÖ uygulama sürecini etkinleştiren ve geliştiren, halihazırda sertifikalı IKÖ & DO rehberlerine veya benzer şekilde nitelikli ilgili taraflara yöneliktir. Kültürlerarası ve çeşitlilik odaklı açılış süreçleri üzerine grup koçluğu, özellikle kültürlerarası daha spesifik çeşitlilik bağlamındaki sorulara yönelik, yönetim ve kontrol işlevlerine sahip kişilere ve ayrıca kuruluşlardaki çalışanlara profesyonel tavsiyeler, eşlik ve destek ile ilgilidir.

Grup koçluğunun amaçları şunlardır:

- Bir IKÖ veya çeşitlilik rehberi olarak kişinin kendi rolü üzerine düşünmesi
- Bir IKÖ veya çeşitlilik rehberi olarak danışmanlık durumları üzerine düşünme
- Meslektaşlar arası vaka tartışmaları ve deneyim alışverişi
- (kültürel olarak) hassas çatışmalarla ilgilenmek
- Çeşitlilik perspektifleri için güçlendirme / yeterlilik

Çeşitlilik odaklı açılış süreçleri beraberinde birçok zorluğu beraberinde getirir ve uygulamada çok çeşitli problemler ortaya çıkarır. Bu bağlamda, koçluk pratik uygulamaya odaklanır ve IKÖ için katılımcı rehberlerle birlikte uygun araç ve önlemleri arar. Farklılıkların olduğu bir toplumda başarılı

ve esnek bir şekilde hareket edebilmek için sivil toplum kuruluşları çalışanlarının kendilerini ve başkalarını değişim süreçlerine hazırlamak için daha özel becerilere ihtiyacı vardır. Aynı zamanda; personel geliştirme önlemlerinin bir parçası olarak koçluk yoluyla bu tür gelişim ve değişim süreçlerine yönelik profesyonel, yetkin desteğe duyulan ihtiyaç da artmaktadır. Buna dayanarak; koçluk grubu, katılımcıların güvenli bir ortamda tartışmalara kendi deneyimlerini getirmelerini, tutumlarını eleştirel bir şekilde sorgulamalarını ve göçmenlik toplumunun zorluklarına daha güvenli bir yaklaşım kazanmalarını sağlar. Koçlukta, vakaya özel, güvenli tutumlar, çeşitli bakış açıları ve ayrımcılıkla mücadele çalışmalarına pratik yaklaşımlar geliştiriliyor. Sivil toplum kurumlarında çeşitlilik yöneliminin (DO) tasarımı ve pratik uygulaması bağlamında, çeşitlilik stratejilerinin uygulanması için çeşitli durumlar, sorular ve vaka çalışmaları tavsiye edilmekte ve uygulamaya yönelik bir şekilde tartışılmaktadır. Katılımcılar ayrıca günlük işleri hakkında soru sorma, profesyonel ve samimi olarak fikir alışverişinde bulunma fırsatına da sahiptir. Katılımcılar, çalıştıkları kurumda gereken çeşitliliğe dayalı değişim süreçlerini başlatmak ve ilerletmek için heveslendirilip, cesaretlendirilir.

Koçluğu, yüksek nitelikli ve çok deneyimli bir çeşitlilik eğitmeni olan Dr. Azra Dzajic-Weber yapmaktadır ve genellikle iki saat sürer. Başlangıç online semineri ise üç saat sürmektedir. Koçluğun formatı, ilgili takımın veya ilgili katılımcı grubunun istek ve ihtiyaçlarına göre uyarlanır. Sonunda, katılımcılara katılım onayı verilir.

4. Berlin genelinde LeNa projelerinin koordinasyonu

Üç yıldır Berlin'deki LeNa projeleri şimdiye kadar 16 noktada başlatıldı. Geriye dönüp baktığımızda, birlikte büyümek, çeşitliliği deneyimlemek ve kültürleri birbirine bağlamak hedefiyle mahalle merkezlerinde ve gönüllülük ajanslarındaki çeşitli teklifler ve yapılar sayesinde çeşitli konseptler ortaya çıktı. LeNa projeleri arasındaki uzmanlık ve stratejik işbirliği, karşılıklı etkinlik davetleri şeklinde gerçekleşir. Ayrıca senatonun uyum, çalışma ve sosyal işler departmanı (*Senatsverwaltung für Integration, Arbeit und Soziales = SenIAS*) altı ayda bir değişim toplantıları düzenlemektedir. Devlet düzeyindeki bu değişim toplantılarının koordinasyonu, Nisan 2021'de, şehir çapındaki LeNa projesi resmen Berlin Eyalet Gönüllülük Ajansı'na devredildi. Bu sorumlu görevi üstlenmeyi dört gözle bekledik ve tüm LeNa projeleri arasındaki profesyonel bağlantıyı ve işbirliğini genişletmek ve genel konseptin sürdürülebilir gelişimine katkıda bulunmak için elimizden gelenin en iyisini yapacağız. Yeni irtibat kişisi, Berlin Eyalet Gönüllülük Ajansı'nda çalışan proje koordinatörü Leyla Ibrahimova'dır → [ibrahimova\(at\)landesfreiwilligenagentur.berlin](mailto:ibrahimova(at)landesfreiwilligenagentur.berlin)

5. Çeşitliliğe Açılım Rehberler Ağı

Çeşitliliğe Açılım Rehberler Ağı (eski adı: kültürlerarası açılım), LeNa projesi ile uzmanlık işbirliğinde gerçekleşiyor ve Gönüllülük Eyalet Ağı (Landesnetzwerk Bürgerengagement) tarafından

yürütülüyor. 2018'de kurulan *Kültürlerarası Açılım Ağı*, bilgi alışverişi, uzman tartışmaları ve dostça paylaşımların olduğu başarılı bir platforma dönüştü. Bu adlandırma konsept geliştirme aşamasında bu sene değiştirildi ve artık gelecekte *Çeşitliliğe Açılım Ağı* (Fachkreis *Diversitätsoffenheit = DO*) olarak geçiyor. Bunun nedeni, sadece kültürler arası boyutları değil aynı zamanda değişik toplumsal gruplar arası perspektifleri de dahil etmek. Bu kurul, değişik dernek ve sivil toplum kurumlarından (STK), göçmen organizasyonları, öz yardım ve engelli grupları, mülteci ağları, değişik Dünya görüşü olan gruplar ve daha birçok inisiyatiften oluşan dostça bir ağıdır. Burada değişik alanlardan gelen ve hikayeler taşıyan hem kadrolu hem de gönüllü kişiler var. Bu ağ sayesinde *Çeşitliliğe Açılım* konusunda güncel gelişmeleri takip edebiliyor, ortak hedeflerimize ve çıkarlarımıza daha verimli ulaşabiliyor ve aramızda iyi bir ağ oluşturuyoruz.

Çeşitliliğe Açılım Ağı, herkesin dışlanmadan, katkı sunarak ve eşit haklara sahip olarak birlikte yaşayabileceği, demokratik, adil, katılımcı, çeşitliliğe hassas ve çok çeşitli bir toplum için mücadele ediyor. Konu, dışlanan herkes için ortak, kritik, fakat açık ve dayanışma içinde bir duruş sergilemek. *Çeşitliliğe Açılım Ağı*, yaptığı çalışmalarla dışlanmaya, ırkçılığa ve her türlü düşmanlığa karşı etkili bir sinyal veriyor ve şunu gösteriyor: Berlin'deki STK'ların açılımının mümkün olduğunu ve bunun devam etmesi gerektiğini. Böylece çeşitlilik ve heterojenlik, toplum için tehlike yerine bir zenginlik olarak algılanmaya başlanıyor.

Ağın, çok farklı organizasyonlardan gelen 80-90 arası üyesi var ve yılda 3 defa bir araya gelmektedir. Bu buluşmalarda uzman paylaşımları oluyor ve çeşitliliğe odaklı açılım süreçleri hakkında politik konseptler geliştiriliyor. Gördüğümüz yoğun ilgi, bu spesifik konu hakkında uzmanların paylaşımının ne kadar önemli ve değerli olduğunu gösteriyor. Ayrıca bu konu hakkında ne kadar geniş bir bilgi havuzu olduğunu görüyoruz. Bunu desteklemek için konuya hakim uzman ve politikacıları konuşmacı olarak davet ediyoruz. Böylece toplumda ne kadar çoğul ve çeşitli kaynak ve potansiyel olduğunu gösteriyoruz, çeşitlilik yaklaşımları için fırsat ve engelleri aşmak için birlikte tartışıp çözümler üretiyoruz ve aramızda sinerjiler oluşturuyor, ağımızı genişletiyoruz.